

Opinia prawna dotycząca projektu ustawy o zmianie ustawy o ochronie zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych lub edukacyjnych (druk sejmowy: 1454)

- wybrane zagadnienia.

1. Projektowane przepisy wyłączają na zawsze jawność działania Lokalnych Komisji Etycznych i Krajowej Komisji Etycznej oraz wyłączają możliwość udziału organizacji społecznych w postępowaniach prowadzonych przez komisje etyczne ds. doświadczeń na zwierzętach.
2. Konieczność podjęcia prac legislacyjnych stanowi konsekwencję zainicjowanego przez Komisję Europejską, postępowania wobec Polski w związku ze sposobem transpozycji do prawa krajowego przepisów dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/63/UE z dnia 22 września 2010 r. w sprawie ochrony zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych (Dz. Urz. UE L 276 z 20.10.2010, str. 33 oraz Dz. Urz. UE L 170 z 25.06.2019, str. 115).
3. Przeprowadzona ewaluacja implementacji przepisów dyrektywy do polskiego prawodawstwa skończyła się wezwaniem do usunięcia uchybienia ([uchybiecie nr: 2019/2112](#)).
4. **Skierowane do Polski zarzuty nie dotyczyły kwestii jawności i udziału organizacji społecznych - te zmiany nie wynikają z konieczności prawidłowej implementacji dyrektywy.**
5. Natomiast celem dyrektywy jest ochrona zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych, co wynika zresztą już z jej tytułu. W jej motywach podkreśla się, że dobrostan zwierząt jest wartością wspólnotową.

Jawność:

6. Proponowany projekt w art. 1 pkt 34 zakłada dodanie art. 38a w brzmieniu:
"Art. 38a. Wnioski składane do komisji w sprawach, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 1, uchwały podejmowane w sprawach, o których mowa w tym artykule, a także protokoły i inne dokumenty wytworzone w toku prac Komisji i lokalnych komisji nie stanowią informacji publicznej".
7. Ponadto w art. 5 ustawy zmieniającej projektodawca wskazuje:

„Art. 5. Wnioski o udostępnienie informacji publicznej złożone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy rozpatruje się na podstawie przepisów ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą”.

8. Projektowane rozwiązania w istocie wprowadzają utajnienie prac komisji etycznych (organu władzy publicznej!), a tym samym tajność doświadczeń na zwierzętach, w sposób naruszający Konstytucję RP. Społeczeństwo w wyniku tych zmian zostanie pozbawione podstawowych informacji na temat działalności komisji, wydatkowania przez nie publicznych środków, jak również dobrych i złych praktyk, które związane są z wydawaniem przez te organy decyzji administracyjnych (uchwał).
9. Prawo do informacji (jawność) jest prawem człowieka uregulowanym m.in. w art. 61 Konstytucji RP.
10. Projektodawca w tym zakresie nie przedstawił uzasadnienia dla tak daleko idącego rozwiązania w kontekście art. 61 ust. 3 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP - konstytucyjne zasady ograniczania praw i wolności.
11. Zgodnie z art. 61 ust. 4 Konstytucji RP w ustawach może być uregulowana procedura dostępu do informacji. Nie można wprowadzać rozwiązań, które zakładają, że określone kategorie informacji nie stanowią informacji publicznej.
12. Obecnie obowiązujące przepisy pozwalają wyłączyć jawność informacji posiadanych przez komisje etyczne - art. 5 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej.
13. Projektodawca w art. 5 ustawy zmieniającej proponuje, aby wszystkie wnioski o udostępnienie informacji publicznej, które dotychczas zostały złożone do komisji etycznych, rozpatrywane były w oparciu o nowe przepisy – po ich uchwaleniu.
14. Taki zabieg z wyłączeniem jawności działania komisji etycznych zamyka drogę do uzyskania informacji dotyczących również trwających postępowań (czy też do wniosków złożonych dzień przed wejściem w życie tych przepisów) i to na zawsze.
15. Proponowane rozwiązania wskazują, że jednym celem działania projektodawcy było zablokowanie jawności odnośnie działań komisji etycznych.

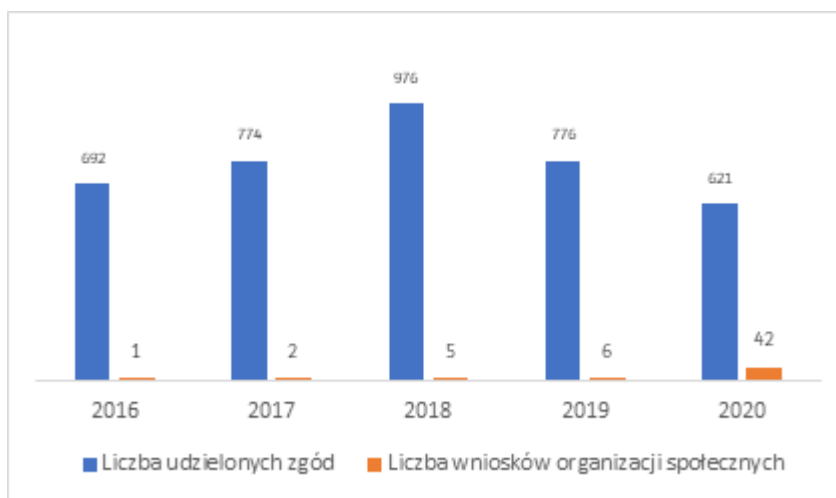
Udział organizacji społecznych:

16. Opiniowany projekt zakłada zmianę brzmienia art. 40 obowiązującej ustawy o ochronie zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych lub edukacyjnych i nadanie mu następującego brzmienia:

„Art. 40 W zakresie nieuregulowanym niniejszą ustawą do postępowań administracyjnych prowadzonych przez Komisję i przez lokalne komisje w sprawach,

o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 1 i 2, stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego, z wyłączeniem przepisów art. 31.” Artykuł 31 KPA reguluje kwestie udziału organizacji społecznych w postępowaniach administracyjnych dotyczących innych osób.

17. Proponowane wyżej wyłączenie przepisów art. 31 uniemożliwi organizacjom społecznym występowanie w sprawach dotyczących udzielenia zgody na przeprowadzenie doświadczenia – niezależnie od tego, czy udział taki jest uzasadniony celami społecznymi i interesem społecznym.
18. Projektodawca wskazuje, że rośnie liczba postępowań w jakich uczestniczą organizacje społeczne. W rzeczywistości takich postępowań nie jest wiele:

19. Dotychczasowy udział organizacji społecznych w postępowaniach prowadzonych przez lokalne komisje etyczne pokazuje, że w tych szczególnych przypadkach sprzyja on nie tylko ochronie zwierząt, ale też ochronie szerszego interesu społecznego, którym jest eliminowanie z obrotu uchwał (decyzji administracyjnych) niezgodnych z prawem, a także działanie na rzecz poprawy kultury administrowania.
20. Organizacje społeczne dopuszczone do udziału w postępowaniach na prawach strony mają możliwość przedstawienia obiektywnego stanowiska dotyczącego planowanego doświadczenia. Ponadto mogą one skorzystać ze wsparcia ekspertów, a w razie potrzeby żądać przeprowadzenia określonego rodzaju dowodów, w tym dowodu z opinii biegłego. Co najistotniejsze, organizacje społeczne biorące udział w postępowaniu mogą poddać kontroli instancyjnej oraz kontroli sądowej rozstrzygnięcia kończące postępowanie, co zapewnia realną ochronę zwierząt, które mają być wykorzystywane w doświadczeniach.

21. Oba projektowane rozwiązania zmięrzają do tajnego działania komisji etycznych poza społeczną kontrolą. Uzasadnienie projektowanych zmian nie zawiera klarownych wyjaśnień dla tych rozwiązań.

Więcej informacji udziela Państwu:

Anna Gdula, Fundacja Prawnej Ochrony Zwierząt Lex Nova: tel. 793 545 013,

mail: ag.fundacja.lex.nova@gmail.com

Patryk Łuczynski, Sieć Obywatelska Watchdog Polska: tel. 609 032 987,

mail: patryk.luczynski@siecobywatelska.pl

Szymon Osowski, Sieć Obywatelska Watchdog Polska: tel. 605 360 190,

mail: szymon.osowski@siecobywatelska.pl